

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

VII. De causis excusantibus à recitatione Horarum Canoniarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Q U Æ S T I O VII.

De causis excusantibus à recitatione Horarum Canoniarum.

Oblivio in-
culpa ex-
cusat à re-
citatione
Horarum.

76. **C**ONCL. I. Prima causa excusans ab Officio Divino, est naturalis, seu inculcata oblivio recitandi unam, vel plures Horas: unde qui ex oblivione inculpabili eas omittit, non peccat. Ita certa, & communis. Notat tamen Herincx *disp. 2. de Horis Canon. n. 46.* quòd, si quis advertat, id sibi frequenter contingere, dum statis temporibus non persolvit, omni culpam non vacet; tenebitur enim postmodum meliorem circa hoc attentionem habere. Si verò dubitet, an recitaverit, stat possit de Psalmo aliquo in Hora certò recitata incluso: tunc enim præsumitur, Psalmum illum cum reliqua materia cohærenter esse recitatum, quamquam ob naturalem inadvertentiam, uti sæpè fit, memoriam subterfugiat.

Quid in du-
bio de reci-
tatione?

Gravis in-
firmitas cri-
am excusat.

77. **C**ONCL. II. Altera causa excusans ab Officio Canonico, est gravis infirmitas; id est, talis, ut sine magna difficultate, vel corporis periculo, Horarum preces recitari non posse videantur. Ita rursus communis; & desumitur ex *c. Clericus vitam. dist. 91.* In dubio tamen aut Confessarius erit consulendus, vel prudentis & probi Medici judicio acquiescendum: tamen enim Medicus (sicut & Confessarius) in lege recitandi Horas Canonicas, vel etiam jejunii, dispensare nequeat; potest tamen infirmum dubio liberare, atque secundum præsentis circumstantias declarare, justam excusationis causam ipsum hic & nunc habere.

Quid in du-
bio?

Aut si infir-
mitas est le-
vior?

78. Dicitur notanter in conclusione. *gravis infirmitas, &c.* Si quidem communiter notant Doctores, nonnullas esse corporis ægrotudines, quæ Clericos ab eo onere non liberant: vel quia sunt leviores, quales ferè sunt capitis, pectoris aut stomachi dolores, ut exemplificat Azorius *cit. lib. 10. cap. 13.* Vel quia ad tempus tantum justam excusationem afferunt, qualis solet esse febris quartana, aut tertiana levis non multum vexans, quæ proinde eo communiter non excusat ægrotum à recitando Officio; quia plerumque tempus à morbo liberum relinquit, quod ad orandum

dum eligi possit, saltem anteposendo vel postponendo, ut notant Abbas Innocentius, Layman.

79. Et quamvis nonnulli apud Gobat tract. 5. Theol. Expe. tim. n. 711. negare videantur, quod teneatur quis prævenire tempus, si sciat, postmodum se impediendum ex impedimento involuntario (secus juxta omnes, si quis sponte poneret tale impedimentum) quia v. g. paroxisimus febrilis impedit tempus Vesperarum: nihilominus timorati quique non facile intermitterent Officium Divinum, si poterunt prævenire. Quinimo juxta communioem, & probabiliorem sententiam, ad hoc tenentur; cum obligatio recitandi Divinum Officium sit annexa substantialiter toti diei, & accidentaliter solum determinatis horis ipsius.

An prævidens impedimentum futurum, teneatur prævenire recitandi Horas?

80. Quæres, an qui morbi causâ Divinum Officium persolvere nequit, teneatur saltem alium audire illud recitantem? Affirmant nonnulli, ejusmodi ægrotum debere alium recitantem audire, quoties commodè possit audire, & non recitare. Constanstamen est aliorum opinio, ægrotum eâ lege minimè teneri: neque enim ullus exstat Canon, quo id præcipitur; neque ratio, quæ id convincit. Azorius loc. cit. quest. 3. Navarrus, & alij.

An morbi causâ impeditus, teneatur audire alium recitantem?

81. CONCL. III. Insuper gravis & repentina occupatio, quæ sine scandalo, aut notabili detrimento proprio, vel alieno, omitti aut differri nequit, cum ea autem Officij Divini recitatio moraliter loquendo consistere nequit, excusat à recitatione Horarum Canonicarum. Ita Layman, Navarrus, alijque passim. Exempla sunt: si populi tumultus subito exortus sedandus sit: si in Sacra v. g. Hebdomada non solum Confessiones, magno peccitentium concursu Sacerdoti excipiendæ sint, sed etiam Concioniones ad populum eidem habendæ, &c. Quando tamen tali casu preces Horaræ intra eundem diem naturalem sine magna difficultate anteponi, vel postponi possunt, id fieri debebit, prout notant ijdem Auctores.

Occupatio gravis etiam excusare potest, quæ?

82. CONCL. IV. Impotentia quoque, qualis est in cæco, aut in eo, qui Breviarium in itinere amisit, neque aliud acquirere potest, excusat ab obligatione sæpè dictæ recitationis. Ratio est: quia nemo potest ad impossibile obligari, c. 6. de Reg. juris in 6. Verum nihilominus est, eum, qui sponte Breviarium v. g. in mare projecit, unde pluribus diebus Horas recitare non possit, peccatum mortaliter per talem Breviarij projectionem. Ratio est

Impotentia quoque excusat.

(c) *Tract.*
1. Dist. 1.
n. 20. &
seq.

An qui non
potest reci-
tare totum
Officium,
teneatur re-
citare par-
tem, quam
potest?

clara: quia per ejus abiectionem voluntariam (si non urgeat aliqua necessitas illud abjiciendi) per se & proximè impedimentum voluntariè apponit, quò minus possit sequentibus diebus Divinum Officium persolvere, cujus proinde omisio eidem in causa censetur fuisse voluntaria, ut alibi (c) dictum.

83. Quæres autem occasione hujus, & præcedentis Conclusionis, an infirmus, vel aliàs legitimè impeditus, qui non potest totum Officium recitare, teneatur saltem partem recitare, quam potest? Negârunt olim non pauci Doctores; eorum tamen sententia amplius sustineri nequit, cum Innocentius XI. sequentem inter alias Propositionem ordine 54. damnaverit: *Quis non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil teneatur, quia major pars trahit ad se minorem.* Hac igitur relicta propositione responderetur, affirmativam sententiam esse tenendam: unde si indubitatum sit, te integram aliquam Horam, puta Tertiam vel Vesperas, commodè recitare posse, licet alias Horas non possis, teneris illam recitare. Ita Layman *loc. cit. n. 2.* Suarez *l. 4. de Horis, c. 28.* Mastrius *disp. 14. Theol. Moral. n. 57.* fuitque hæc sententia ante Decretum Innocentij XI. jam inter Doctores communior & probabilior, eò quòd quælibet Hora per se sit Canonica oratio, a reliquis Officij partibus distincta.

An qui solus
recitare ne-
quit, teneatur
adhibere
socium?

84. An autem, qui Horas Canonicas ob supervenientem cæcitatem, aut aliud impedimentum, recitare solus non potest, sed cum socio, teneatur eum sibi adsciscere, variant Doctores. Et quidem nonnulli affirmant, negant verò Lessius, Henriquez, & alij, quos allegat Bonacina *disp. 1. q. 6. punct. 2. num. 8.* Ceteri respondent sub distinctione, & affirmant, illum duntaxat teneri adhibere socium, qui vel antea consueverat adhibere, vel potest ipsum commodè habere: aliàs verò non teneri, etiam si consulendum ei sit, ut sibi ad tam pium opus socium, quoad potest, procuret.

Legitima
dispensatio
etiam excu-
sat à recita-
tione Hora-
rum.

(d) *Con-*
formiter
distis n. 7.
& seq.

85. CONCL. V. Præter causas hætenus enumeratas, & magis frequentes, insuper excusat legitima dispensatio. Ita Doctores passim. Et imprimis dispensationem Summi Pontificis, etiam sine causa concessam, excusare à recitatione Divini Officij, concedunt omnes illi, quicumque (d) Horas Canonicas Jure duntaxat humano Ecclesiastico præceptas esse asserunt. Negant autem Abbas *cap. 1. de Celebrat. Missar.* & alij, qui volunt Jure Divino teneri Clericos ad septem Horas Canonicas; quamvis (subjungit Abbas) quia ista determinatio, seu distinctio Offi-

Officij Divini, est de Jure positivo, licitè Papa dispensare valeat circa ejus mutationem. An autem, & quomodo etiam Episcopus, vel Superior Regularis, possit cum suis subditis ex causa gravi & justa dispensare circa recitationem Officij Divini, futiùs explicant Doctores.

86. CONCL. VI. Tandem à recitatione Horarum Canoniarum potest excusare metus gravis: sicut accidit in casu, quando Clericus transiturus est per latrones, vel loca Hæreticorum, aut Infidelium, cum periculo gravi, ita ut si deprehenderetur, incertum ac evidens vitæ periculum aut alia gravia incommoda deventurè. Ita communis; & ratio clara est: quia cum tanto periculo leges Ecclesiasticæ non obligant, prout alibi (e) dictum.

Item & metus gravis.

(e) Tract. 2. Dist. 2. n. 25. & seqq.

87. Pro complemento hujus materiæ, Quæres I. An qui per se ipsum non potest ex justa causa recitare Horas, teneatur eas recitare per alium? Resp. cum Doctoribus communiter, negativè: quia ex nullo jure constat talis obligatio recitandi per alium, si quis per se ipsum non potest. Accedit, quòd obligatio recitandi Divinum Officium sit personalis, cui proinde per alium satisfieri nequit. Hinc Alexander VII. sequentem inter alias damnavit Propositionem, ordine 21. *Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit sua obligationi, si officium per alium recitat.*

An qui non potest per seipsum, teneatur recitare per alium?

88. Quæres II. Num talis teneatur Officium omissum alio die recompensare? Resp. iterum negativè. Ratio est: quia onus persolvendi Officium est affixum diei; obligatio autem affixa diei transit cum ipso die, nec potest eidem altero die satisfieri: prout in simili sine justa causa negligens audire Missam die Festo, non satisfacit præcepto Ecclesiæ, si Missam audiat sequenti die feriali.

An quis Officium omissum teneatur recompensare alio die?

89. Sunt quidem aliqui Doctores: nempe Filiucius tract. 23. cap. 10. n. 307. Major, Paludanus, Ledesma, Molfesius, aliique, quos refert Bonacina quæst. 5. punct. 2. n. 5. asserentes, Beneficia omissum, liberari ab onere restitutionis: quorum ratio est; quia talis rependit æquale recitando alio die, sicque facit restitutionem in spiritualibus. Opposita tamen sententia, quam tenet Caramuel resol. 24. & communior aliorum, quàm que probabiliorem censet Bonacina ibidem, negat, talem liberari ab onere restitutionis fructuum pro rata omissionis Breviarii. Ratio est: quia obstat præceptum Concilii Lateranensis sub Leone X. &

Et an Beneficiarius supplens alio die, liberetur ab onere restitutionis fructuum?

Constitutio B. Pij V. injungentis restitutionem fructuum pro rata omissionis Officii, utpote *quos non fecit suos*, ut loquitur Pontifex in Constitutione *num. 31.* allegata; ergo tenetur hosce restituere, tanquam non suos.

Quid, si ille Beneficiarius sit pauper?

90. Illud tamen rectè admonet Navarrus *cap. 7. de Hor. Can. n. 34.* ac sequitur Layman *lib. 4. tract. 4. cap. 5. n. 1.* cum alijs; si ipsemet Beneficiarius pauper sit, fructus restituendos pro rata omissionis Divini Officii, eidem per modum elemosynæ applicari posse. Tamen consultum erit hoc casu, si Confessarius aliam similem satisfactionem imperet, puta ut oret, vel sacrificet pro defuncto Fundatore; aut, si malit, Officium neglectum suppleat: & sic fructus pro rata neglecti Officii eidem per modum elemosynæ applicari sinantur.

An Beneficiarius ex justa causa non recitans, teneatur restituere fructus?

91. Quæres ultimò, an Beneficiarius, qui ex justa causa mittit recitare Horas Canonicas, teneatur restituere fructus Beneficii pro rata omissionis? Resp. negativè: idque constat ex citata Constitutione B. Pij V. qua Beneficarij non recitantes Horas post primos sex menses *cessante legitimo impedimento* obligantur ad restitutionem fructuum; ergo, qui ob legitimum impedimentum non recitant, hoc ipso nihil tenentur restituere: nam *exceptio firmat regulam in oppositum*, juxta vulgatum Canonistarum dictum, atque desumitur ex *l. Quæstum. §. denique. ff. De fundo instructo*, junctâ Glosâ *¶. Non potest non videri*,

DISTINCTIO II.

De Juramento,

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Juramentum?

Juramentum debite factum est bonum.

1. **N**omine *Juramenti* in proposito intelligitur actus Religionis, quo quis Deum in testem adhibet ad confirmationem eorum, quæ affirmat vel promittit; eaque ratione profitetur, Divinam veritatem esse indefectibilem. Neque enim Juramentum debite factum ex se est malum, sed potius actus Religionis; unde Deuter. 6. dicitur; *Dominum Deum tuum*